

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบนโยบายของญี่ปุ่นต่อการรวมประเทศเกาหลี ในยุคสงครามเย็น (ปี ค.ศ. 1950-1989) และยุคหลังสงครามเย็น (ปี ค.ศ. 1990-2000) และศึกษาปัจจัยในการกำหนดนโยบายของญี่ปุ่นใน 2 ยุคดังกล่าว โดยได้เน้นการศึกษาในยุคหลังสงครามเย็น เป็นหลัก ในการศึกษาเรื่องดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับผลประโยชน์แห่งชาติ, ทฤษฎีดุลแห่งอำนาจ และทฤษฎีการกำหนดนโยบาย มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์

ผลการศึกษาพบว่า ในยุคสงครามเย็น ลักษณะนโยบายของญี่ปุ่นต่อการรวมประเทศเกาหลี แบ่งออกได้เป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่หนึ่ง (ปี ค.ศ. 1945-1951) เป็นช่วงที่ญี่ปุ่นไม่อยากจะเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสงครามเกาหลี อันเป็นความพยายามที่จะรวมประเทศของเกาหลีเหนือ และญี่ปุ่นพยายามที่จะ ไม่แสดงบทบาทเด่นต่อเรื่องดังกล่าว ระยะที่สอง (ปี ค.ศ. 1952-1969) เป็นช่วงที่ญี่ปุ่นมีนโยบายเกาหลีเดียว คือ ญี่ปุ่นให้การรับรองรัฐบาลเกาหลีได้ว่าเป็นรัฐบาลที่ถูกต้องตามกฎหมายเพียงรัฐบาลเดียวบนคาบสมุทรเกาหลี และหลีกเลี่ยงที่จะสร้างความสัมพันธ์กับเกาหลีเหนือ ระยะที่สาม (ปี ค.ศ. 1970-1989) เป็นช่วงที่ญี่ปุ่นมีนโยบายสองเกาหลี คือ ญี่ปุ่นต้องการที่จะสร้างความสัมพันธ์อันดีกับทั้งเกาหลีเหนือและเกาหลีใต้ โดยญี่ปุ่นมีวัตถุประสงค์ คือ ต้องการให้เกาหลีทั้งสอง ลดความเป็นศัตรูต่อกัน อันเป็นการลดความตึงเครียดบนคาบสมุทรเกาหลี โดยญี่ปุ่นให้การสนับสนุนแนวคิดการรับรองไขว้ อันหมายถึง ญี่ปุ่นพอใจที่จะคงสภาพของเกาหลีเอาไว้วันนั้นเอง

ในยุคหลังสงครามเย็น ญี่ปุ่นมีลักษณะนโยบายที่คล้ายคลึงกับ นโยบายในช่วงสงครามเย็นระยะที่สาม (ปี ค.ศ. 1970-1989) กล่าวคือ ญี่ปุ่นยังคงพอใจที่ให้เกาหลีแบ่งแยกออกเป็นสองประเทศ โดยญี่ปุ่นยังคงรักษาความสัมพันธ์อันดีกับเกาหลีใต้ และพยายามสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับเกาหลีเหนือ ขณะเดียวกันก็ ส่งเสริมให้เกาหลีทั้งสองหันมากระชับความสัมพันธ์กัน เพื่อลดความเป็นศัตรู และอยู่ร่วมกันอย่างสันติ อย่างไรก็ตาม หากเกาหลีทั้งสองจะรวมประเทศกัน ญี่ปุ่นไม่ต้องการให้เกาหลีรวมประเทศกันอย่างรวดเร็ว ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับนโยบายของสหรัฐอเมริกา, จีน และรัสเซีย ที่ต้องการให้เกาหลีรวมประเทศกันอย่างค่อยเป็นค่อยไป ปัจจัยหลักที่ผลักดันให้ญี่ปุ่นดำเนินนโยบายดังกล่าว คือ ผลประโยชน์แห่งชาติ ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงปลอดภัยของญี่ปุ่น ซึ่งรวมไปถึงการรักษาดุลแห่งอำนาจในภูมิภาคเอเชียตะวันออก ส่วนการสิ้นสุดของสงครามเย็น และลักษณะการเมืองภายในของญี่ปุ่น ที่เป็นพรรคร่วมรัฐบาล อันประกอบด้วย พรรคสังคมนิยม (ในกลางทศวรรษที่ 1990) ซึ่งมีทัศนะ

คดีในเชิงบวกต่อเกาหลีเหนือ ถือเป็นปัจจัยเสริมให้ผู้ประเมินนโยบายและแสดงบทบาทได้เพิ่ม
มากขึ้นกว่าในยุคสงครามเย็น